

Téma: Kto ste podľa vášho názoru? – Identita

Blok č. 3: My a tí ostatní; ako identita začleňuje a vyčleňuje

Čo je mojou súčasťou a čo ňou nie je, kto je súčasťou skupiny a kto nie? Tento blok vedie študentov k úvahám o citlivosti podobných vyhlásení a o tom, ako pri vytváraní svojich identít rozlišujú veci – niektoré sa rozhodnú začleniť a niektoré vylúčiť. Procesy identifikácie a rozlišovania sú síce dôležité a prispievajú k tomu, že sa z nás stávajú tí, kto sme, zároveň si však musíme dávať pozor na to, aby akt rozlišovania v skutočnosti nebol vylučovaním alebo ponížením iných ľudí.

Upozornenie: Upozorňujeme, že tento celok obsahuje odkazy na webové stránky, napríklad na YouTube. Obsah externých stránok sa často mení a mal by sa monitorovať, aby sa zabezpečila jeho vhodnosť pre študentov.

Vzdelávacie výstupy tohto bloku

Študenti dokážu:

- posúdiť rozdiel medzi rozlišovaním a vylúčením pri vytváraní identít
- uvedomiť si, akou citlivou otázkou môže byť identita, keď vžitý názor na ňu je nanútený, a ako ľahko môže politika zmanipulovať identitu
- pochopiť, že občianstvo zahŕňa rôzne identity a pružný zmysel národnej príslušnosti

Poskytnutý zdrojový materiál

Zdrojový materiál č. 10 Článok so zvukovým záznamom o menšine etnických Rusov žijúcej v Lotyšsku

Zdrojový materiál č. 11 Úryvok z Listu kráľovi od Julesa Destréeho, frankistický znak o španielskom jazyku; článok o francúzskom jazyku

Zdrojový materiál č. 12 Pohľadnice a mapa Mostaru, pohľadnica z prvej svetovej vojny, sovietsky propagandistický plagát; videozáznam rozhovoru o alsaskej identite

Zdrojový materiál č. 13 Úryvok z knihy o židovskom živote v nacistickom Nemecku; obrázky ľudských zoologických záhrad

Frontálna aktivita č. 1: Veci, podľa ktorých niekam patríme (časť 1) (vymedzený čas: 15 minút)

Vnímanie a chápanie toho, čo vytvára našu národnú identitu je zvyčajne zložitá a líši sa od jednej osoby k druhej. Tieto rozdiely v názoroch môžu spôsobiť problémy medzi rôznymi etnickými spoločenstvami v rámci jednej krajiny. Pozrite si s triedou časť videa od 6. minúty 52. sekundy po 10. minútu o menšine etnických Rusov žijúcej v Lotyšsku. Tento úryvok bude pre triedu prípravou na túto zložitú situáciu, ktorú potom hlbšie rozoberú počas ďalšej aktivity.

DOM EURÓPSKEJ HISTÓRIE

Zdroj: Deutsche Welle

https://www.youtube.com/watch?v=QGGm_OKRcLI

Skupinová aktivita č. 1: Veci, podľa ktorých niekam patríme (časť 2) (vymedzený čas: 15 minút)

Rozdeľte triedu na malé skupiny a požiadajte ich, aby si prečítali úryvok článku zo zdrojového materiálu č. 10 a vypočuli si zvukové záznamy. Požiadajte skupiny, aby zodpovedali tieto otázky, ktoré sa objavujú aj v rovnakom zdrojovom materiáli:

- S akými hlavnými problémami sa stretávajú etnickí Rusi v Lotyšsku?
- Ako dejiny prispeli k súčasnej situácii v krajine?
- Aká bola reakcia lotyšskej vlády na túto situáciu?
- Ako by študenti riešili niektoré z týchto problémov?

Požiadajte skupiny, aby počas diskusie predstavili triede svoje odpovede.

Frontálna aktivita č. 2: Môj jazyk, moja identita? (vymedzený čas: 10 minút)

Ako jazyk, ktorým hovoríme, vymedzuje kto sme? Usporiadajte diskusiu v triede na tému jazykovej rôznorodosti a pýtajte sa študentov, či je pre nich táto rôznorodosť dôležitá. Hovoria doma iným jazykom než v triede? Je táto situácia pre nich ľahká alebo ťažká? Má to vplyv na ich rodiny alebo priateľov?

V rámci rozšírenia tejto aktivity študenti môžu sformulovať niekoľko otázok, ktoré by mohli použiť pri rozhovore s členmi rodiny o ich skúsenostiach s jazykovou rôznorodosťou. Rozhovory sa môžu nahráť a potom vypočuť v triede, aby študenti mohli porovnávať problémy, ktoré jazyková rôznorodosť prináša.

Môžete použiť aj historické príklady zo zdrojového materiálu č. 11 na prehĺbenie úvah študentov o vzťahu medzi rečou a identitou. Posúďte, čo si študenti myslia o historických príkladoch z týchto zdrojových materiálov – aký majú názor na jazykovú rôznorodosť v jednotlivých krajinách? Pouvažujte o situácii vo vašom národnom kontexte.

Frontálna aktivita č. 3: Zvládnutie skúšky: skutočne niekam patíš? (vymedzený čas: 15 minút)

Existuje vo vašej krajine „skúška občianstva“ podobná lotyšskému príkladu, ktorým sme sa zaoberali vo frontálnej aktivite č. 1? Mali by ste študentom vysvetliť, že obyčajne sú „skúšky občianstva“

DOM EURÓPSKEJ HISTÓRIE

určené prisťahovalcom, ale v iných prípadoch, napríklad v Lotyšsku, sa tieto testy môžu vzťahovať aj na osoby, ktoré sa narodili a vyrástli v danej krajine a majú rôzny etnický a kultúrny pôvod. Tieto skúšky vyvolávajú otázky – nakoľko sú primerané? Rešpektujú rôznorodé identity ľudí? Ako môžu ovplyvniť spolunažívanie ľudí v mnohonárodných a mnohokultúrnych štátoch?

Študenti by mali dospieť k vlastným záverom o týchto otázkach, a preto vytvorte v triede modelovú situáciu s pridelením rozličných rolí o skúške občianstva. Mali by ste nájsť originálny príklad tejto skúšky vo vašej krajine. Dajte študentom možnosť, aby sa s ním oboznámili, a potom ich rozdeľte do skupín. Požiadajte ich, aby pripravili rôzne súbory argumentov, ktoré potom predstavia ďalším skupinám. Postavy v jednotlivých rolách sú:

- štátny úradník, ktorý sa obracia na prisťahovalcov
- štátny úradník, ktorý sa obracia na príslušníkov menšiny v krajine
- prisťahovalec, ktorý sa obracia na štát
- predstaviteľ národnostnej menšiny, ktorý sa obracia na štát

Argumenty študentov by sa mali týkať týchto otázok:

- Čo táto skúška obsahuje?
- Prečo ju treba absolvovať?
- Prečo by sa nemala absolvovať?

Na konci tejto aktivity posúďte názory študentov na to, ako by krajina mala vychádzať v ústrety rôznym národnostiam.

Príklady z histórie

V záujme prehĺbenie úvah o vzťahu medzi občianstvom a národnosťou ukážte študentom príklady zo zdrojového materiálu č. 12, kde tieto koncepcie niekedy spoločne hladko fungovali a inokedy sa dostávali do rozporu. Použite tieto vysvetlenia a otázky, ktoré zdrojový materiál obsahuje:

- Rakúsko-uhorská monarchia bola politickým útvarom (1867-1918) zloženým z mnohých rozličných národností, ktoré v konečnom dôsledku začiatkom 20. storočia nahradili nové národné štáty. Aké druhy kultúrnej a etnickej rôznorodosti vyplývajú z pohľadnice Mostaru z obdobia okolo roku 1900 a z pohľadnice z prvej svetovej vojny?
- V bývalom Sovietskom zväze sa propaganda využívala na šírenie idey federácie všetkých národností v rámci spoločnej sovietskej identity. Na tomto plagáte figurujú mladí občania Sovietskeho zväzu pochádzajúci z mnohých etnických skupín. Aké poslanstvo chce tento plagát tlmočiť? Myslíte si, že politický režim môže vytvoriť štátu novú identitu a získať pre ňu celé obyvateľstvo?
- Alsasko je región v srdci Európy medzi Francúzskom a Nemeckom. Pre svoju strategickú polohu medzi týmito mocnými národmi malo Alsasko búrlivé a často i tragické dejiny. Za uplynulých 150 rokov sa národná príslušnosť ľudí žijúcich na tomto území zmenila štyrikrát. Pozrite si videozáznam, v ktorom starší muž rozpráva o dejinách Alsaska, a pouvažujte o tom, ako tieto zmeny ovplyvnili životy ľudí aj pojem príslušnosti.

DOM EURÓPSKEJ HISTÓRIE

Frontálna aktivita č. 4: Ako sa identita niekedy využíva ako nástroj na rozdeľovanie ľudí a vyvolávanie nenávisťi? (vymedzený čas: 15 minút)

Usporiadajte so študentmi diskusiu na tému sociálneho vylúčenia a pomôžte im charakterizovať rôzne fázy procesu vylúčenia na základe identity. Pomôžte im predstaviť si tento proces tým, že nakreslíte lineárny vývoj medzi jednotlivými fázami od nižšej úrovne k vyššej úrovni intenzity:

- rozlišovanie (alebo identifikácia inej osoby)
- oddeľovanie sa, segregácia (alebo izolácia)
- diskriminácia
- vyvraždenie

Požiadajte študentov, aby každú fázu ilustrovali jedným príkladom zo súčasnosti a jedným príkladom z histórie. Môžu čerpať z tém, ktorým sa venovali, alebo z príkladov uvedených ďalej. Môžete si takisto zvoliť jediný príklad, akým je vyvraždenie európskych Židov nacistami, a určiť konkrétne opatrenia, ktoré sa prijímali v každej fáze (t. j. žltá hviezda, getá, deportácie atď.).

Návrhy príkladov zo súčasnosti by mohli zahŕňať: mestá ako getá, diskriminácia Rómov v niektorých krajinách EÚ, predsudky voči gejom a lesbám, extrémistické hnutia namierené proti prisťahovalcom, trvajúce etnické konflikty. Premyslite si príklady sociálneho vylúčenia vo vašej krajine a použite ich počas diskusií v triede.

Použite so študentmi zdrojový materiál č. 13 a preskúmajte niektoré podložené historické príklady identifikácie, segregácie, diskriminácie a vyvražďovania ľudí z dôvodu identity. Požiadajte triedu, aby pouvažovala o nasledujúcich otázkach v spojení s týmito zdrojovými materiálmi (otázky sú uvedené aj v zdrojovom materiáli):

- Ako skúsenosť Rity Kuhnovej ilustruje skutočnosť, že identita je niekedy osobe alebo skupine nanútená? Aké sú dôsledky v tomto prípade?
- Čo vypovedajú „ľudské zoológické záhrady“ o predstavách Európanov a o zaobchádzaní s kolonizovanými národmi?